

καπέντε ημέρας ακόμη! Ἀπερίσκεπτε! τόσον ὀλίγον σέ μέλει διὰ τὴν ζωὴν σου;

— Δὲν ἔχω τίποτε, κύριε Νοέλ... Διῶξέ με, ἂν θελῃς, .. τσάκισέ μου τὰ κόκκαλά μου, ποῦ μόλις κρατοῦν... Ἐγὼ ἤλθα νὰ σ' ἐμποδίσω νὰ κάμῃς πάλι καμμιά ἀνοησία... ἂν ἤμπορέσω.

Ὁ Νοέλ δὲν ἠσθάνθη τὴν γενναιοῦτητα νὰ ἐπιτιμῇ περισσότερο τοιαύτην εἰλικρινῇ στοργὴν καὶ ἀφοσίωσιν. Ῥίψας δὲ τελευταῖον βλέμμα πρὸς τὸν Ἑκτορά, οὕτως ἠύξανον τὰ ἀπελπιστικὰ κινήματα, ἠτοιμάσθη νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν γενναῖον αὐτοῦ στοχασμόν.

— Κύριοι, εἶπεν εἰς τὸν δῆμαρχον καὶ τοὺς κυκλοῦντας αὐτὸν ἄλλους προκρίτους, ἐκλαμβάνετε πολὺ ὑπερβολικὰς τὰς δυσκολίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἶμαι συνειθισμένος εἰς ἀναβάσεις τοιοῦτου εἶδους, καὶ θὰ ἐπιτύχω... Ἐχέτε ἐλπίδα!

Μὴ ἀναρμείνας δὲ ἀπάντησιν, κατηνυθύνθη πρὸς τὴν καεῖσαν οἰκοδομήν, παρακολουθοῦμενος ὑπὸ τῶν δύο του φίλων. Ὁ Ἰωάννης ὑποσκαζὼν ἰκέτευεν αὐτὸν νὰ μείνῃ· ὁ δὲ Γριβὲ τοῦναντίον ἔλεγεν εἰς αὐτὸν εὐτόλμως:

— Ὅ,τι μὲ χρειασθῇς, κύριε Νοέλ, εἶμαι ἑτοιμος· μόνον νεῦμα νὰ μοῦ κάμῃς... Πάρε καὶ τὸ φλασκί μου, προσέθηκεν ἐξάγων τοῦ θυλακίου του μικρὰν ψιασθὴν φιάλην, ἢ πορεῖ νὰ σὰς χρησιμεύσῃ... ἔς ἕνα ἀπὸ τοὺς δύο!

— Εὐγε, Γριβὲ! ὑπέλαβε φαιδρὸς ὁ Νοέλ, δὲν εἶσαι δειλὸς σύ, ὅσ' αὐτὸν τὸν κλαψιάρη τὸν Γιάννη.

— Δὲν θὰ ἤμουν δειλός, κύριε Νοέλ, ὑπέλαβεν ὁ ἀσπαλακοθήρας, ἂν ἦτον γιὰ τὸ πετσί μου.

— Ἐχω καὶ ἐγὼ τὸ σχέδιό μου! ἐψιθύρισεν ὁ ὁδοστάτης.

Ὁ Νοέλ μετὰ τῆς ἐτοιμότητος ἐκείνης ἦν διδάσκει ἢ ἐξῆς ἔδωκε παργγελίας τινὰς εἰς τοὺς ἐργαζομένους, καὶ ἀφοῦ ἀπέτεινε συμπαθεῖς τινὰς λόγους εἰς τοὺς φίλους του, οἵτινες ἐτάχθησαν κάτω τοῦ τοίχου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν του, ἤρχισε τὴν φοβεράν ἀνάβασιν.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΛΙΣΤ

Ἐκ συγγράμματος ὅπερ ἐσχάτως ἐδημοσίευσεν ἡ Οὐγγρὶς συγγραφεὺς Γιάνγκα Βὸλ περὶ τοῦ μεγάλου αὐτῆς συμπατριώτου Φραγκίσκου Λίστ, σταχυολογούμεν τὰς ἐπομένους ἀνεκδοτὶκὰς πληροφορίες περὶ τοῦ ἐξοχου μελοποιῦ «τῶν Οὐγγρικῶν ραψωδιῶν» Ἡ συγγραφεὺς χρηματίσασα γραμματεὺς τοῦ Λίστ ἐπὶ τινα ἔτη ἀναφέρει καὶ ἀναμνήσεις τινὰς αὐτοῦ περὶ ἄλλων μουσικῶν ἢ μεγάλων ἀνδρῶν λίαν περιέργους καὶ ἐνδιαφερούσας.

Ὀλίγιστοι ἄνθρωποι ἔτυχον ἐν τῇ βίῃ αὐτῶν θριάμβων, οἷον ὁ Λίστ. Δυνάμεθα νὰ εἰπομεν ὅτι ἐβάδισε κατὰ γράμμα ἐπὶ ἀνθέων μέχρι τέλους τοῦ βίου του. Κατὰ τὰς μουσικὰς αὐτοῦ περιοδείας πολλάκις συνέβαινε νὰ εὕρῃ ἐν τινι σταθμῷ ὅπου ἡ ἀμαξοστοιχία ἔμελλε νὰ σταθῇ μόλις ἐν τέταρτον, ὅμιλον λευχειμονουσῶν νεανίδων, αἵτινες μεγάλας ἀνθοδέσμας κρατοῦσαι περιέμενον ἐκεῖ τὸν Λίστ, ὅπως ὀδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς κλειδοκύμβαλον, ὅπερ εἶχον μετακομίσει εἰς τὸν σταθμόν καὶ κοσμήσῃ δι' ἀνθέων ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ὁ διάσημος κλειδοκυμβαλιστὴς θὰ ἤθελε νὰ κρούσῃ αὐτὸ διὰ τῶν μαγικῶν του δακτύλων.

Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν τέσσαρες πεφημισμένοι ἐπὶ καλλονῇ κυρίαι τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας ἀπεικονίσθησαν ὡς Καρυάτιδες ὑποβαστάζουσαι τὴν προτομὴν τοῦ Λίστ, εἰς τὸ ζενίθ τῆς τέχνης καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ ἀφικομένου.

Ὅτε τὸ Βερολίνον ἐφωτχγαγήθη πρὸς τιμὴν του, ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Πρωσίας ἐξῆλθον ἐπὶ ἀνοικτῆς ἀμάξης ὅπως παραστῶσιν εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ.

Μετὰ τριάκοντα ἔτη αἱ δέσποιναι τῆς οὐγγρικῆς ἀριστοκρατίας καὶ αἱ φίλαι τοῦ Λίστ ἐσκέυασαν τὸ ἐν Βουδαπέστη ἐνδιαίτημα αὐτοῦ δι' ἀριστουργημάτων κομποτεχνίας καὶ διὰ θαυμασίων κεντημάτων, ἅτινα εἰργάσθησαν αἱ λεπτοφυεῖς καὶ λευκαὶ αὐτῶν χεῖρες.

Ὁ ἑκτακτος ἐκεῖνος θαυμασμός ὁ περιβάλλων τὸν Λίστ πανταχοῦ καὶ πάντοτε εἶχεν ἀναγάγῃ αὐτὸν ζῶντα εἰσέτι εἰς ὑπερφυσικὸν καὶ μυθικὸν πρόσωπον. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ γνωστὸν ἐν ἐν ταῖς καλύβαις καὶ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐπενήργει ἐπὶ τοῦ πλήθους ὡς ἡλεκτρικὸς σπινθήρ. Πλούσιοι καὶ πένητες διετέλουν ὑπὸ τὸ θέλητρον τοῦ μεταδοτικοῦ ἐκείνου μαγνητισμοῦ, ὃν ἐκπέμπουσιν ἐξοχοὶ τινὲς καὶ προνομιοῦχοι ἄνδρες.

*

Μετ' οὐδενὸς πράγματος εἶνε οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων περισσότερο εὐχαριστημένοι ἢ μετὰ τοῦ πνεύματος των. Ὅσ' ὀλιγώτερον ἔχουσιν οὕτω εἶνε περισσότερο εὐχαριστημένοι.

Καθῆκον καλεῖται ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀξιοῦμεν νὰ πράττωσιν οἱ ἄλλοι.

«Πολλάκις, γράφει ἡ ἀνω μνημονευθεῖσα συγγραφεὺς, εἶδον τὸν Λίστ ἐπενεφμουμένον φρενηντικῶς ὑπὸ χιλιῶν θαυμαστῶν καὶ στε-

φκνούμενον δι' ἀνθέων καὶ δάφνης· ἀλλ' οὐδὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν θρίαμβον, οὗ ἔτυχε τῷ 1867 ἐν Βουδαπέστη κατὰ τὴν στέψιν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας.

Εἰς τὸν Λίστ ἀνετίθη νὰ μελοποιήσῃ τὴν λειτουργίαν τῆς στέψεως. Ἡ λειτουργία αὕτη εἶνε ὅ,τι θαυμάσιον δύναται τις νὰ φαντασθῇ. Οἱ τόνοι συμπεριπλέκονται, κυματίζουσι καὶ διασκέδάννυνται ὡς οἱ κυανοὶ ἄτμοι τοῦ λιθωνωτοῦ ἀνυψούμενοι πρὸς οὐρανόν...

Ὁ Λίστ μετέβη νὰ διευθύνῃ προσωπικῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου ἔργου. Ὅπως ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν ἐπακολούθησάν σκηνήν, δεόν νὰ γινώσκῃ τὴν σκηνογραφίαν. Ἀς φαντασθῇ πρὸ αὐτοῦ ποταμὸν — τὸν βαθύρρου Δούναβιν — τὸ φρούριον τῆς Βούδας καὶ τὸ βασιλικὸν κατάλυμα περιβαλλόμενα ὑπὸ κήπων κλιμακῆδον πρὸς τὸ ὄρος ἀναρριχωμένων· ἅς φαντασθῇ ὅλον ἐκεῖνο τὸ γραφικὸν καὶ γελόεν τοπίον, ὅπερ ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ἀντιμετωπίζον τὴν μακρὰν γραμμὴν τῶν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ἀνακτόρων, ἅτινα πάντα ἦσαν ἀνθοκόσμητα καὶ περιελάμποντο ὑπὸ ἑαρινοῦ ἡλίου. Ἐκεῖ ἀναρίθμητον πλῆθος, ἅπληστον συγκινήσεων, ἀνέμενον ἐπὶ ἐξεδρῶν, εἰς τὰ παράθυρα, ἐπὶ τῶν στεγῶν, καὶ ἐντὸς σηκιστολιστῶν πλοίων, τὴν βασιλικὴν πομπήν, μέλλουσιν νὰ διέλθῃ μετ' ὀλίγον τὴν γέφυραν. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας στεφθεὶς βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μιχαήλου ἔμελλεν ἐκ τοῦ φρουρίου νὰ μεταβῇ ὅπως ὁμότης τὸν νενομισμένον ὄρκον ἐπὶ γηλόφου τινὸς κειμένου κατέναντι τῆς ἐνούσης τὴν Βούδαν καὶ Πέστην γεφύρας, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης καὶ ἀποτελουμένου ὑπὸ σωροῦ χώματος κομισθέντος ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Οὐγγαρίας.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς πυρετώδους προσδοκίας ἐπὶ τῆς εὐρείας καὶ λευκῆς ὁδοῦ, ἣτις κατέρχεται ἀπὸ τοῦ φρουρίου πρὸς τὸν Δούναβιν, ἀφειθείσης ἐλευθέρως διὰ τὴν βασιλικὴν πομπήν, ἐπεφάνη τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα ἱερέως περιβεβλημένου μακρὸν ῥάσον καὶ φέροντος ἀναρίθμητα παράσημα, λευκὴν δ' ἔχοντος τὴν κόμην ἣν ἐπέσειεν ἡ αὐρὰ, καὶ κρατοῦντος διὰ τῆς χειρὸς τὸν πῖλον. Ἀμα τῇ ἐμφανίσει του ψιθυρισμὸς ἠγέρθη αὐξανόμενος βαθμῆδον ἐφ' ὅσον ὁ ἱερεὺς προὐχώρει. Τὸ ὄνομα τοῦ Λίστ (1) διεδόθη ὡς ἀστραπὴ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα. Μετ' ὀλίγον ἑκατονταχίλιοι ἄνθρωποι ἐπευφήμησαν αὐτὸν φρενητιωδῶς, μεθύοντες ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις ἐβρόντα ἐν τῇ λαίλαπι

ἐκείνη τῶν φωνῶν. Τὸ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης πλῆθος ἐνόμιζε, φυσικῶς, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤρχετο, χαιρετῶμενος ὑπὸ τῆς αὐθορμήτου συγκινήσεως συνδιαλλαγέντος λαοῦ.

Δὲν ἦτο ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' εἷς βασιλεὺς, εἰς ὃν ἀπετείνετο ἡ ἔκφρασις ἐκείνη τῆς συμπαιθείας τοῦ εὐγνωμονούντος καὶ ὑπερφηφνευμένου ἐπὶ τοιοῦτῳ υἱῷ οὐγγρικοῦ ἔθνους.

Ὁ Λίστ εἴλκυε τὰ διψῶντα μουσικῆς πνεύματα ὡς τὰ ἄνθη ἐλκύουσι τὰς μελίσσας. Πανταχόθεν τοῦ κόσμου συνέρρεον μαθηταὶ ὅπως πῶσιν ἐκ τῆς θείας ἐκείνης πηγῆς, προθύμου πάντοτε νὰ κορέσῃ τὴν δίψαν καὶ ἐκείνων ἔτι, ὧν ἡ ἀξία δὲν ἐδίκαιολόγει τὴν τοιαύτην τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ εὐνοίαν. Τόσον ἐξετίμα τὴν ἐργασίαν, ὥστε ὑπεστήριζεν ἐκθύμως πάντα θερμῶς ἐπιλαμβανόμενον τῆς μουσικῆς. Ἐπεδείκνυε δὲ πατρικὴν τινα ἀγάπην καὶ ἀνοχὴν πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας του. Πολλάκις χαριέσταται νεάνιδες ἐγνουπέτουσαν πρὸ αὐτοῦ καὶ ἔχονον θερμὰ δάκρυα ἐπὶ τῇ ἑτησίᾳ ἀναχωρήσει του καὶ ὠλόλυζον ἂν μόνον συνέσπα τὰς ὄφρυς.

Τινὲς τῶν μαθητῶν τοῦ Λίστ ἀπολαύουσιν ἤδη εὐρωπαϊκῆς φήμης· ἀλλ' ὁ πάντων παράδοξος εἶνε ὁ κόμης Ζιχῆ. Ὁ εὐπατρίδης οὗτος ἀπολέσας τὸν δεξιὸν βραχίονα ἐν τῷ κυνηγίῳ δεκαπενταέτης μόλις, ἔδωκεν εἰς ἑαυτὸν προθεσμίαν ἐνὸς ἔτους ὅπως συνδιαλλαγῇ μετὰ τῆς ζωῆς. Ἀν κατάρθου ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι νὰ δημιουργήσῃ ἑαυτῷ βίον ἐπιτρέποντα τὴν λήθην τοῦ δυστυχήματος, θὰ ἐξηκολούθει νὰ ζῇ, εἰδεμὴ ἀπόφασιν εἶχεν ἀμετάτρεπτον ν' ἀποθάνῃ αὐτόχειρ. Ποιητικὴν ἔχων φύσιν καὶ σιδηρὰν ἄμα θέλησιν ὁ νεαρὸς ἥρως ἐγένετο καλλιτέχνης καὶ καλλιτέχνης μοναδικὸς ἐν τῷ εἶδει του.

Δεξιὸς μελοποιὸς ἀνδειχθεὶς, μόνον δὲ τὰ ἴδια αὐτοῦ ἔργα ἐκτελῶν, ἐδημιούργησεν οὕτω δολόκληρον μουσικὴν φιλολογικὴν πρὸς ἀπακλειστικὴν χρῆσιν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, ὑπερνικήσας πάσας τὰς δυσχερείας, καὶ διὰ τῶν πέντε δακτύλων του ἐκτελῶν ἄληθῆ θαύματα μουσουργίας.

Ὁ Ζιχῆ συγκινεῖ βαθέως τοὺς ἀκροατὰς του, μήτε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν μήτε τὰ ὦτα πειστεύοντας. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Πχρισίοις, τὸ κοινόν, ὅμοιον πρὸς σαλευομένην θάλασσαν, ὠγλώθη καὶ ὤρμησε πρὸς τὸ κλειδοκύμβαλον ὅπως πεισθῇ ἰδίους ὁμμασι, ὅτι δὲν ἦτο παίγνιον δεξιοῦ τινὸς ἀγύρτου. Ὁ Ζιχῆ ἠγάπα θερμῶς τὸν Λίστ, οὗτος δὲ συνεκινεῖτο σφοδρῶς μαγθάνων τοὺς θριάμβους τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ.

* *

(1) Ὡς γνωστὸν περὶ τοῦ γῆρας αὐτοῦ ὁ Λίστ ὑπεβύθη τῷ μελαγχολικῷ γῆματι.

Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Βάγνερ, ὅστις ὡς τέχνας παρεδέχετο μόνον τὴν ὀρχηστικὴν, τὴν ποίησιν καὶ τὴν μουσικὴν, καὶ ἀπεκέρχοντο τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν, μόλις καὶ μετὰ βίας τὴν τοπιογραφίαν παραδεχόμενος, ὁ Λίστ ἠσθάνετο μεγάλην κλίσιν εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς τέχνης, διότι ἡ ἰδιοφυΐα του παρῶρμα αὐτὸν νὰ ἐπιζητῇ ποιτικὰς ἐντυπώσεις. Δυσχυρίζετο ὅτι ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ εἶχον πολὺ τὸ κοινόν, καὶ συνεπληροῦντο ἀμοιβαίως. Ἐν τῶν ὀνείρων τῆς νεότητος αὐτοῦ, ὅπερ οὐδέποτε κατῴρθησε νὰ πραγματώσῃ, ἦτο νὰ ἐκτελέσῃ συναυλίαν ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Λούβρου. Ἡ ἀγάπη αὕτη τοῦ Λίστ πρὸς τὴν ζωγραφικὴν ἀνευρίσκεται ἐν πλείσταις αὐτοῦ μελοποιΐαις, ὧν τὴν ἔμπνευσιν ἤρυσθη ἐξ ἀριστουργήματός τινος γραφικῆς.

Τὴν μάχην τῶν *Οὐραν* ἐμελοποίησε κατὰ τὴν μεγάλην εἰκόνα τοῦ περιωνύμου Κάουλμπαχ. Δύο θαυμάσια ἱερογραφήματα τοῦ Γουσταύου Δορέ ἐπιμαρτυροῦσι τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Λίστ, ἀλλ' ἀντιθέτως. Ἐν τῇ *Μάχῃ τῶν Οὐραν* ἡ ζωγραφικὴ περῆσχε τὴν μουσικὴν ιδέαν, ἐν ᾗ ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Δορέ ἡ μουσικὴ ἠλέκτρισε τὸν ζωγράφον. Τὸ πρῶτον τῶν ἱερογραφημάτων τοῦ μεγάλου ζωγράφου παρίστανται τὸν Δάντην μετὰ τοῦ Βιργιλίου πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Ἄδου, τὸ δεύτερον τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον βυθίζοντα ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἀμφότερα δ' ἔγραψεν ὁ Δορέ μετ' ἀκρόασιν τῶν ὁμωνύμων συμφωνιῶν τοῦ Λίστ.

Ἡ περιώνυμος ἀγγλὶς συγγραφεὺς Γεωργία Ἑλλιστ, περιγράφει ὡς ἐξῆς τὰς περὶ τοῦ Λίστ ἐντυπώσεις της, ὃν ἐγνώρισεν ἐν Βεῖμάρη.

«Ἐκαθήμην πλησίον τοῦ Λίστ, καὶ πρὸς μεγάλην μου χαρὰν εἰς θέσιν ἐξ ἧς ἡδυνάμην νὰ μελετῶ τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας του. Ἡ πρῶτος, ἡ μεγαλοφυΐα, ἡ ἀπαράμιλλος εὐμέλεια καὶ περιπάθεια ἀντανεκλῶντο ἐπὶ τῆς μορφῆς ἐκείνης. Τέλος ἔφθασεν ἡ στιγμή καθ' ἣν ἔμελλε νὰ πραγματοποιῇ ὁ μύχιός μου πόθος. Ὁ Λίστ ἔκρουσε τὸ κλειδοκύμβαλον. *Πρώτην φοράν ἐπὶ ζωῆς μου παρέστην μάρτυς ἀληθοῦς ἐμπνεύσεως*. Πρώτην φοράν ἤκουσα ἀληθεῖς τόνους κλειδοκυμβάλου. Ἐμουσούργησεν ἐν τῶν ιδίων ἔργων του. Οὐδὲν τὸ παράδοξον, οὐδὲν τὸ ἐπιτετηδευμένον ἐν τῇ στάσει του. Ἐπληττε τὸ μουσικὸν ὄργανον εὐχερῶς, ἡσύχως. Συνέσφιγγέ πως τὰ χεῖλη καὶ ἔκλινεν ὀπίσω τὴν κεφαλὴν, ἡ δὲ μορφή αὐτοῦ ἦν αὐτόχρομα ἐξαισία. Ὅτε ἡ μουσικὴ ἐξέφραζεν ἔκστασιν, ἡδὺ μεῖδιμα ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χερίων του ὅτε ἦτο θριαμ-

βική, οἱ βῶθωνές του διεστέλλοντο καὶ θεῖόν τι φῶς κατηύγαζε τὰ χαρακτηριστικά του.»

* *

Ὁ Ἀλφρέδος Μυσέ καὶ ὁ Λίστ ἦσαν ὁμήλικοι, ἦσαν δὲ στενοὶ φίλοι κατὰ τὴν νεότητά των.

Ἀλλὰ τὸ ἀκατάσχετον ρεῦμα τοῦ βίου ἀπεχώρισεν αὐτοὺς καὶ ἤδη ἤρξατο τεφρίζουσα ἀμφοτέρων ἡ κόρη ὅτε ἡ τύχη τοὺς προσήγγισεν αὐθις.

«Πρὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν εἶχον ἴδῃ τὸν Μυσέ, διηγείτο ὁ Λίστ εἰς τὴν συγγραφεία ἐξ ἧς ἐρα-νιζόμεθα ταῦτα, ὅτε αἴφνης ἡμέραν τινα διερχόμενος διὰ τῶν Παρισίων συνήντησα αὐτὸν ἐν τινὶ πλατείᾳ. Φῆμαι ἐκυκλοφόρουσαν περὶ ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς ἀκαδημαϊκοῦ. Ὁ ἐπίδοξος ἀθάνατος μόλις με ἀνεγνώρισε ἂν καὶ ἡ φυσιογνωμία μου δὲν εἶχε μεταβληθῇ πολὺ. Ἐλαβὰ τὸν βραχίονά του καὶ παρετήρησα μετ' ἐκπλήξεως καὶ λύπης πόσον ἡ θελκτικὴ ἐκείνη κεφαλὴ εἶχε γηράσει. Εἶχε θολὸν τὸ βλέμμα, ἐβάδιζεν ἐπιπόνως, μοὶ ἀπεκρίνετο διὰ μονοσυλλάβων. Ὡδήγησα αὐτὸν εἰς τὴν κατοικίαν μου, ὅπου κατέπεσεν ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου.

— Δός μου νὰ πῶ, μοὶ εἶπε.

Τῷ ἔδωκα ποτήριον βορδιγαλείου οἴνου.

— Ἀκόμη με τὸ γάλα εὐχαριστεῖσαι, μοὶ εἶπεν ὁ δυστυχὴς Μυσέ, εὐρίσκων ἀθῶον ὡς γάλα τὸν οἶνον ἐκείνον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ποτὸν τῆς ἀψίνθου, τοῦ ὁποίου ἔκαμνε τόσῃν κατὰχρησιν λάμψις δὲ νοημοσύνης ἐφώτισε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐν ᾗ ἔλεγε τὰς λέξεις ἐκείνας.

Τῷ ἔδωκα καὶ ἄλλο ποτήριον καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ οἴνου ἐκείνου μεταμόρφωσις ἐπῆλθεν ἐν αὐτῷ.

— Παῖξέ μου κἄτι· εἶνε τόσος κακὸς ποῦ δὲν σὲ ἤκουσα! μοὶ εἶπεν.

Ἐκάθισα εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἦμην σφοδρῶς τεθλιμμένος. Τὸν εἶχον ἴδῃ ἄλλοτε ἀνθηρόν καὶ ἀκμαῖον καὶ ὠραῖον μεθύοντα ἐκ τῆς εὐτυχίας τοῦ ζῆν, καὶ πῶς τὸν ἐπανεύρισκον!... Ἐπαῖξα· ἀφέθην ὀλοσχερῶς εἰς τὰς ἐντυπώσεις μου· ἐλησμόνησα καθ' ὁλοκληρίαν τὸν Μυσέ βυθισθεὶς εἰς ὀπτασίαις. Ἀγνοῶ πῶς συνήλθον ἐκ τῆς ὀνειροπολήσεώς μου... Σιγὴ βαθεῖα ἐπεκράτει ἐν τῷ δωματίῳ· ἐστράφην καὶ εἶδον τὸν Μυσέ, ὠχρόν ὡς νεκρόν, ὕπτιον, λιπόθυμον. Ἐκάλεσα τὴν μητέρα μου, αὕτη δὲ μ' ἐβοήθησεν εἰς τὸ ν' ἀνακαλέσωμεν αὐτὸν εἰς τὴν ζωὴν. Ὅτε ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς κρίσις τρομερὰ ἐπῆλθεν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. Διεσκέλιζε μεγάλοις βήμασι τὸ δωμάτιον. Λησμονῶν τὰ παρελθόντα ἔτη με ἐξώρκεισε νὰ συμφιλῶσω αὐτὸν μετὰ τῆς Κίρκης αὐτοῦ, τῆς Γεωργίας Σάνδης. Τὸ πῦρ τῶν ἡδονατικῶν ἀναμνήσεων ἐμαρτύρει

καταπληκτικὴν ἀκμὴν μνήμης· ἐγίνετο αὖθις νέος, περικαλλής, μάγος, καὶ ἡ εὐγλωττία, οἱ παθητικοὶ τόνοι δι' ὧν μοι πλείστα τὸ κενὸν ὅπερ ἡ γυνὴ ἐκείνη εἶχεν ἀφήσῃ εἰς τὸν βίον του, εἶνε οἱ σπαρκατικώτεροι λόγοι οὐς ἔχω ἀκούσῃ ἐπὶ ζωῆς μου. . . Μ' ἐνηγκαλίσθη σφιγκτά. . . Ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐξήρχοντο στροφαὶ τοιοῦτου ποιητικοῦ πάθους, οἷας οὐδαμῶς τῶν ἔργων του ἀνεῦρόν ποτε μοι ἔλεγεν ὅτι τὰς ὠνειροπόλησε καθ' ἣν ὥραν ἔκρουον τὸ κλειδοκύμβαλον.

Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισα καὶ παλιν νὰ μουσουρήσω νομίζων ὅτι ἡδυνάμην οὕτω νὰ κατευνάσω τὴν πυρετώδη ἐξαψίν του, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσα.

Ὅσῳ ἔκρουον τὸ κλειδοκύμβαλον, τόσῳ ἀπελπιστικώτερος ἐγίνετο, καταρῶμενος τὴν τύχην, ἥτις δὲν ἀφῆρει αὐτὸν νέον ἔτι ἐκ τοῦ κόσμου.

— Ὡς γηράσω, καὶ αἰσθάνομαι ἀποστροφήν πρὸς τὸ γῆρας, ἀνεφώνει ἐπανειλημμένως. Νὰ ἀποθάνω, ν' ἀποθάνω νέος!

«Νομίζω ὅτι δὲν εἶχεν ἄδικον, ἐξηκολούθησεν ὁ Λίστ. Δὲν ἦτο πεπλασμένος διὰ τὴν πραγματικότητα τοῦ βίου. Ἐκέλευσε ἀμύχαν καὶ τὸν ἠρώτησα ποῦ ἤθελε νὰ μεταβῇ. Ἐφάνη ἀμυχανῶν πρὸς στιγμὴν καὶ μετὰ παρεκάλεσε ν' ἀφήσω αὐτὸν εἰς τὴν ὁδόν. . . τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξα. Ἀφ' οὗ κατέβη τῆς ἀμάξης διέταξα τὸν ἀμαξηλάτην νὰ τὸν παρακολουθήσῃ καὶ μετὰ τινα λεπτὰ εἰς τὴν καμπὴν ὁδοῦ τινος τὸν εἶδον λαθραίως εἰσδύοντα εἰς καπηλεῖον. Ἐννοεῖτε ὅτι δὲν ἔκαμα εἰς κανένα λόγον περὶ τούτου. Μοὶ ἐφαίνετο ἱεροσυλία ἡ διαπόμπησις τοῦ ἐλαττώματος τοῦ δυστήνου ποιητοῦ ὅτε ἀνελογιζόμεν τὴν μεγαλοφυΐαν του! . . .

(Ἐπετα τὸ τέλος).

A. K.

Η ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ

(Σκηνὴ ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας.)

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 48 ὁ χαῦνος Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων Κλαύδιος ἐπ' ἀνήρχετο ἐσπευσμένως ἐκ τῶν Ὤστιων εἰς Ῥώμην, ἐπὶ τῇ καταπληκτικῇ εἰδήσει, ὅτι ἡ σύζυγος αὐτοῦ Μεσσαλίνα, ἣν εἶχεν ἀνυψώσει εἰς τὸν καίσαρικόν θρόνον καὶ καταστήσει πανίσχυρον, ἔσχε τὸ ἀνήκουστον θράσος ἵνα τελέσῃ, ἐν μέσῃ ἀγορᾷ, μετὰ μεγάλης ἐπιστημότητος καὶ πομπῆς, τοὺς γάμους αὐτῆς μετὰ τοῦ ὠραίου εὐπατρίδου Σιλίου.

Ἦτο Ὀκτώβριος, ὅτε ἐπ' ἀνήρχοντο ἐν

Ῥώμῃ τὰ Βακχεῖα. Ἡ Μεσσαλίνα, κατὰ τὸν Τάκιτον, ἡγεῖτο τῶν ὀργίων, λυσίκομος, καὶ σείουσα θύρσον, δὲ Σίλιος κισσοστεφής, καὶ φέρων κοθόρρους, ἔσειε τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸν ῥυθμὸν τοῦ ἀσέμνου ἄσματος τοῦ χοροῦ τῶν Μαϊνάδων. Ὁ Οὐέτιος Οὐάλες, ἀναβάς, χάριν παιδικῆς, ἐπὶ δένδρου, καὶ ἐρωτηθεὶς τί βλέπει, ἀπήντησε: «Βλέπω θύελλαν ἐρχομένην ἐξ Ὤστιων». Μετ' ὀλίγον διαθρυλλεῖται ὅτι οὐχὶ κατακτείνε, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἤρχετο ἐκ τῶν Ὤστιων, μαθὼν τὸ ἀποτρόπαιον συμβάν. Ἡ Μεσσαλίνα φεύγει καὶ κρύπτεται ἐν τοῖς κήποις τοῦ Λουκούλλου. Ὅπως ἀποκτήσῃ τοὺς παγκάλους τούτους παραδείσους, εἶχε ἐπιτύχει παρὰ τοῦ νοθροῦ Κλαυδίου τὸν θάνατον τοῦ τότε ιδιοκτῆτου αὐτῶν Οὐαλερίου τοῦ Ἀσιατικοῦ, ὅστις κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς ὑψώθη εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἐπικουρισμοῦ, παρακαλέσας νὰ μετατοπίσῃ τὴν δι' αὐτὸν ἐτοιμασθεῖσαν πυράν, ὅπως μὴ βλάβῃ ὁ καπνὸς αὐτῆς τὰ ὠραῖα δένδρα τοῦ κήπου του.

Ἡ Μεσσαλίνα ἐπ' ὀλίγον μόνον παρέμεινε ἐν τοῖς κήποις τούτοις, διότι ἐπῆλθεν αὐτῇ ἡ ἰδέα νὰ ὑπάγῃ εἰς προῦπάντησιν τοῦ Κλαυδίου, ὅπως ἴδῃ αὐτὴν ὁ ἐξωργισμένος Καῖσαρ, πρὶν ἢ εἰσελθῇ εἰς τὴν Ῥώμην. Εἶχε πλήρη πεποιθήσιν εἰς τὰ θέλημά της. Διῆλθεν ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ῥώμην πεζῇ, ἀφίχθεῖσα δὲ εἰς τὴν πύλιν τῆς πόλεως δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ προχωρήσῃ ἐκ τῆς κοπώσεως. Ῥίπτεται τότε ἐπὶ διερχομένης φορτηγοῦ ἀμάξης, καὶ προχωρεῖ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Ὤστιων. Ὁ Κλαύδιος ἤρχετο ἐκ τοῦ ἀντιθέτου.

Ὁ ἀπελεύθερος Νάρκισσος, ὁ εὐνοούμενος τοῦ Κλαυδίου, καὶ ἄσπονδος ἐχθρὸς τῆς Μεσσαλίνης, φοβούμενος τὴν συνάντησιν, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ φορείου τοῦ Καίσαρος, ὅστις λίαν τεταρραγμένος, ἀνέκραζε μηχανικῶς πῶς: «Ὁ τοῦ ἐγκλήματος! Ὁ τοῦ τερατοουργήματος! Ἦδῃ ἡ Μεσσαλίνα ἐπλησίαζε κράζουσα: «Ἀκούσῃ τὴν μητέρα τῆς Ὀκταβίας καὶ τοῦ Βρεττανικοῦ! (*) ὁ δὲ Νάρκισσος ἀπήντα: «Ὁ Σίλιος! ὁ Σίλιος! ὁ γάμος! ὁ γάμος! συγχρόνως δὲ ἔθετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Καίσαρος ἔκθεσιν τῶν ὀργίων τῆς Μεσσαλίνης, ὅπως ἐμποδίξῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς θεᾶς τῆς περικαλλοῦς συζύγου του.

Παρὰ τὴν πύλιν τῆς Ῥώμης ὁ Κλαύδιος βλέπει μίαν Ἑστιάδα, κρατοῦσαν τὰ δύο τέκνα του, καὶ αἰτοῦσαν ἐπιτακτικῶς ὅπως ὁ Καῖσαρ μὴ θανατώσῃ τὴν σύζυγόν του, πρὶν ἢ τὴν καλέσῃ εἰς ἀπολογίαν. Ὁ Νάρκισσος ἀ-

(*) Ἐπεκαλεῖτο τὰ ἐξ αὐτῆς δύο τέκνα τοῦ Κλαυδίου.